

LISTA 6. **Gazy.** Jednostki ciśnienia. Podstawowe prawa gazowe. Ciśnienie parcjalne.

Literatura:

1. W. Ufnalski, *Podstawy obliczeń chemicznych z programami komputerowymi*, WNT Warszawa 1999 Rozdz. 3.2 – 3.3 str. 55 - 67, Rozdz. 5.1.3 (100 –105), 5.2.5 (125-130)
2. L. Jones, P. Atkins, *Chemia ogólna*, PWN Warszawa 2004, Rozdz.5.2-5.11 (184-206, str. 218-225)

Uwaga: $1 \text{ atm} = 101325 \text{ Pa} = 1,01325 \text{ bar} = 760 \text{ Tr (mm Hg)} = 14,69595 \text{ psi}$

1. W butli stalowej o pojemności $50,0 \text{ dm}^3$ znajduje się krypton pod ciśnieniem $3,00 \text{ MPa}$ w temperaturze $23,0^\circ\text{C}$. Oblicz masę gazu znajdującą się w tej butli. Jakie ciśnienie będzie panowało w butli po pobraniu z niej $15,0$ moli Kr? (Odp. $5,10 \text{ kg}$; $2,26 \text{ MPa}$)

2. Oblicz, jakie ciśnienie powstałoby w butelce o pojemności 1 litra napełnionej do połowy ciekłym azotem o gęstości $0,81 \text{ g/cm}^3$, zamkniętej i pozostawionej do osiągnięcia temperatury pokojowej (20°C). (Odp. $35,2 \text{ MPa}/348 \text{ atm}$)

3. Oblicz gęstość pary wodnej w normalnej temperaturze wrzenia wody. (Odp. $0,588 \text{ kg/m}^3$)

4. W komorach sterowca Hindenburg znajdowało się $200\,000 \text{ m}^3$ wodoru. Zakładając, że jest to objętość zmierzona w temperaturze 15°C i pod ciśnieniem atmosferycznym, oblicz masę wody powstałej podczas spalania tej ilości H_2 (do czego doszło w wyniku nieudanego cumowania tego zeppelinia 6 maja 1937 roku w Lakehurst). (Odp.: ok. 150 ton)

5. Pewien związek organiczny składający się z węgla, wodoru i bromu zawiera $29,5\%$ C i $5,0\%$ H. Próbkę 305 mg tego związku przeprowadzonego w stan pary w wyniku ogrzewania w temperaturze 180°C i pod ciśnieniem $150,0 \text{ kPa}$, zajmowała objętość $31,4 \text{ cm}^3$. Wyznacz wzór rzeczywisty związku. (Odp. $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{Br}_2$)

6. Stężenie molowe tlenu w zbiorniku znajdującym się w temperaturze pokojowej, zawierającego także hel, wynosi $0,016 \text{ M}$. Jak trzeba zmienić temperaturę gazu w zbiorniku, żeby ciśnienie cząstkowe tlenu osiągnęło wartość $0,21 \text{ atm}$? (Odp. Schłodzić zbiornik do temperatury 160 K .)

7. Mieszanina gazowa znajduje się w zbiorniku o pojemności $1,60 \text{ dm}^3$ w temperaturze $25,0^\circ\text{C}$ i zawiera azot oraz amoniak, którego ciśnienie cząstkowe wynosi 310 kPa . Całkowita masa gazu znajdującego się w butli wynosi $11,8 \text{ g}$. Oblicz ułamek molowy azotu w mieszaninie. (Odp. $0,60$)

8. W wyniku całkowitego spalania $12,0 \text{ g}$ propan-1-olu $\text{C}_3\text{H}_7\text{OH}$ otrzymano mieszaninę dwutlenku węgla i pary wodnej. Mieszaninę tę umieszczono w zbiorniku o pojemności $20,0 \text{ dm}^3$ w temperaturze 300°C . Oblicz:

- a) ciśnienia cząstkowe składników mieszaniny gazowej
- b) stężenia molowe gazów
- c) gęstość tej mieszaniny.

(Odp. $p(\text{CO}_2) = 143 \text{ kPa}$, $p(\text{H}_2\text{O}) = 191 \text{ kPa}$, $[\text{CO}_2] = 0,030 \text{ M}$, $[\text{H}_2\text{O}] = 0,040 \text{ M}$, $d = 2,04 \text{ g/dm}^3$)

9. W podwyższonej temperaturze gazowy PCl_5 dysocjuje na PCl_3 i Cl_2 . W zbiorniku o pojemności $0,700 \text{ dm}^3$, w którym ogrzano do temperatury 250°C odważkę PCl_5 o masie $1,874 \text{ g}$, panowało ciśnienie $98,35 \text{ kPa}$. Oblicz, jaka część początkowej ilości PCl_5 uległa w tych warunkach dysocjacji (oblicz stopień dysocjacji) oraz ciśnienia cząstkowe składników mieszaniny. (Odp.: $\alpha = 76\%$; $p(\text{PCl}_5) = 13,50 \text{ kPa}$, $p(\text{PCl}_3) = p(\text{Cl}_2) = 42,43 \text{ kPa}$)